

POSTANOWIENIE

27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 27 listopada 2024 r. w Warszawie
zażalenia E. S.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Tarnowie z 20 maja 2024 r., I Ca 691/21,
wydane w sprawie z wniosku E. S.

z udziałem K. B.

o podział majątku wspólników i zapłatę,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Okręgowy w Tarnowie odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczynie w sprawie o podział majątku rozwiązanej spółki cywilnej i wzajemne roszczenia wspólników.

Sąd ten uznał, że skoro w postępowaniu apelacyjnym wnioskodawczynie wskazała wartość przedmiotu zaskarżenia na 131 347 zł, na skutek apelacji obydwójga uczestników postanowienie Sądu pierwszej instancji zostało zmienione bardziej na korzyść wnioskodawczynie niż uczestnika, to wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może być wyższa, a tym samym skarga kasacyjna podlega odrzuceniu ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia poniżej 150 000 zł (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.).

W zażaleniu wnioskodawczynie zarzuciła, że wartość roszczeń pieniężnych objętych zakresem zaskarżenia, wynikających z wzajemnych rozliczeń wspólników,

przekracza 150 000 zł, a w przypadku roszczeń pieniężnych nie wskazuje się wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia, gdyż tą wartością jest żądana lub zaskarżona kwota.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wnioskodawczyni oznaczyła we wniosku wartość przedmiotu sporu na 4 000 000 zł, tj. wartość swoich wkładów. Tymczasem wartością przedmiotu sporu jest suma wartości wszystkich roszczeń (art. 20 k.p.c.), czyli w niniejszej sprawie suma wartości wspólnych nieruchomości, rzeczy ruchomych i środków pieniężnych oraz 125 000 zł żądanych tytułem wynagrodzenia za korzystanie ze wspólnych nieruchomości ponad zakres wynikający z udziału w nich. Nie wchodziły do wartości przedmiotu sporu żądania zapłaty 4 000 000 zł tytułem zwrotu wkładów oraz 150 000 zł tytułem udziału w zyskach, ponieważ roszczenia te są pochodną podziału wspólnego majątku zgodnie z art. 875 § 2 i 3 k.c. Przepis ten modyfikuje wysokość spłaty lub dopłaty obliczonej zgodnie z art. 212 k.c. i ma znaczenie tylko w przypadku, gdy stosunek wniesionych wkładów jest na mocy umowy spółki różny od stosunku udziału w zyskach (jeżeli dzielony majątek spółki nie pokrywa sumy wkładów, to oznacza to zakończenie wspólnej działalności ze stratą, którą należy obciążyć wspólników, tj. pomniejszyć ich wkłady, zgodnie z art. 867 k.c.).

Sąd Rejonowy prawidłowo nie sprawdził wartości przedmiotu sporu, gdyż od tej wartości nie zależała ani właściwość rzeczowa sądu, ani wysokość opłaty (art. 126¹ § 1 k.p.c.). W tym miejscu Sąd Najwyższy pomija spory o to, czy od roszczenia o korzystanie z nieruchomości należało pobrać odrębną opłatę, gdyż nawet przy przyjęciu obowiązku jej pobrania należało ją obliczyć od żądanej kwoty, bez oznaczania wartości przedmiotu sporu.

W apelacji wnioskodawczyni nie oznaczyła wartości przedmiotu zaskarżenia i, tak samo jak we wniosku, nie miała takiego obowiązku. Natomiast apelacja miała braki formalne w przypadku niektórych wniosków apelacyjnych. Opierając apelację na nieprawidłowym ustaleniu przypadającego mu udziału w zyskach wspólnik powinien wskazać wysokość sumy pieniężnej, gdyż dopiero wówczas będzie wiadomo, czy i w jakiej części apelacja została uwzględniona. To samo dotyczy wniosku o podwyższenie spłat z tytułu zniesienia współwłasności – obowiązkiem

apelującego jest wskazanie, jakiej sumy żąda ponad przyznaną przez sąd pierwszej instancji. W przypadku spółki cywilnej udział w zyskach i spłaty nie są odrębnymi roszczeniami. Sąd powinien zsumować wartość dzielonych rzeczy (ruchomych i nieruchomości) oraz niepodzielonych środków pieniężnych i podzielić je tak, aby pokryły one wartość wkładów wspólników, a nadwyżkę podzielić zgodnie z umówionym udziałem w zyskach. Jak wyżej wskazano przy udziale w zyskach równym stosunkowi wartości wkładów przewidziane w art. 875 § 2 k.c. pierwszeństwo zwrotu wkładów nie ma znaczenia. W każdym razie apelujący powinien wskazać w apelacji sumę żadaną ponad przyznaną mu postanowieniem Sądu Rejonowego, niezależnie od tego, czy rozdzieli ją na sumę żadaną tytułem udziału w zysku i podwyższenia spłaty – nie jako oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, lecz jako zaznaczenie zakresu żądanej zmiany lub uchylenia orzeczenia zaskarżonego apelacją (art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c.).

Na rozprawie apelacyjnej przewodniczący wezwał wnioskodawczynię do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, a wnioskodawczyni podała ustnie 131 347 zł. Ponieważ nie uzasadniła tej sumy, nie wiadomo, do czego ona się odnosi, a tym samym braki formalne części apelacji nie zostały usunięte.

Wnioskodawczyni zaskarżyła postanowienie Sądu odwoławczego w części oddalającej jej apelację od postanowienia Sądu pierwszej instancji w pkt VII, VIII, X i XI. Sąd Rejonowy w pkt VII i VIII zasądził od skarżącej na rzecz uczestnika w sumie 152 128,69 zł. Rozstrzygnięcie to zostało zaskarżone apelacją wnioskodawczyni, Sąd drugiej instancji nie zmienił tego rozstrzygnięcia, a tym samym wnioskodawczyni przysługuje skarga kasacyjna, której wartość zaskarżenia wnioskodawczyni prawidłowo oznaczyła. Dlatego Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej.

Ponadto skarga kasacyjna objęła oddalenie apelacji wnioskodawczyni od pkt X i XI postanowienia Sądu Rejonowego. Punkt XI dotyczy kosztów, a w pkt X Sąd oddalił wnioski w pozostałym zakresie. Ze skargi nie wynika, oddalenie jakiego wniosku, nieuwzględnionego apelacją, skarży wnioskodawczyni. Jednak taki brak

formalny skargi kasacyjnej może być podstawą jej odrzucenia dopiero po bezskutecznym wezwaniu do jego usunięcia (art. 398⁶ § 1 k.p.c.).

(A.T.)

[ał]